

**Devlet demiryolları istimlâk kanununun tefsiri hakkında
3/316 numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Nafia, Dahiliye, Adliye
ve Bütçe Encümenleri mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube

Sayı 6/3945

24 - X - 1929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Devlet demiryolları ve limanları kanununun tefsiri hakkında Nafia Vekâletinden yazılan 23-10-929 tarihli ve D. Demiryolları ve L. U. İ. X Daire 934 numaralı tezkere sureti leffen takdim edilmiştir.

Muktazasının ifa ve iş'ar buyurulmasını arz ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Başvekâleti Celileye

1 - 10 haziran 926 T. ve 929 numaralı Devlet Demiryolları istimlâk kanunu mucibiince Devletçe elyevm inşa edilmekte ve atiyen inşa olunacak demiryollar ve teferruatına lüzumu dolayisile istimlâki icap eden gayri menkullerden hakiki ve hükmi şahısların mutasarrıf oldukları arazi ve emlâkin sureti istimlâki salifülarz kanuna tevfikân icra edilmekte ise de işbu kanunun ahkâmının 10 haziran 926 tarihinden mukaddem imtiyaz mukavelenamelerile şirketler tarafından inşa olup ahiren mübayaa suretile Devlete mal edilen Anadolu- Bağdat ve Adana Mersin gibi demiryollar güzergâhında istimlâkine lüzum görülen gayri menkullere de şamil olacağına,

2 — Teşmili kabil olduğu surstte:

Devletçe inşa edilmekte ve edilecek olan Demiryollar güzergâhında istimlâk edilecek gayri menkullerin bedeli istimlâki; kanunun üçüncü maddesi mucibiince mezkûr hatların inşası için neşredilen kavaninin tarihi neşrinde alınan vergisine göre hesap edilecek kıymeti ve vergisi bulunmıyan arazi ve emlâk için de emsalinin vergisine nazaran tayin olunacak kıymeti isede mübayaa suretile Devlete mal edilen demiryollarının inşası hakkında bir kanun gayri mevcut ve esasen bu hatlar Devlet tarafından inşa edilmemiş olduğundan güzergâhındaki gayri menkullerin bedeli istimlâkinin sureti hesabında salifülarz üçüncü maddenini kabili tatbik olduğuna,

3 — 10 haziran 926 T. ve 929 numaralı kanunun neşrinden sonra Devletçe inşa edilmekte ve edilecek olan her hanği bir demiryol güzergâhında istimlâkine lüzum görülen ve fakat bu demiryolun inşasına ait kanunun tarihi neşrinde gayri mevcut olup bilâhara inşa edilmiş olan emlâkin bedeli istimlâkinin tayinine dair kanunda sarahat olmadığından yapılacak muamelede tereddüt hasıl olmağla anifülarz hususat hakkında Büyük Millet Meclisince tefsiren bir karar ittihazı arz ve istirham olunur efendim,

Nafia Vekili

Recep

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia Encümeni
Karar № 2

28 - XI - 1929

Yüksek Reisliğe

10 haziran 926 tarih ve 929 numaralı Devlet Demir yolları istimplâk kanununun tefsirine dair Başvekâleti Celilenin Encümenimize muhavvle 24-X-1929 tarih ve 6/3945 numaralı tezkeresine merbut Nafia Vekâletinin 3 maddeyi muhtevi tezkeresi Nafia Vekili Recep Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere edildi.

1 - Devletçe mübayaa edilmiş olan, Anadolu ve Mersin - Adana Demiryolları bu mübayaa neticesinde Devlet Demiryolları meyanına dahil olduğundan bu demiryollar ve teferruatına lüzum olacak olan gayri menkullerin istimplâkında Devlet Demiryolları istimplâk kanunu ahkâmının tatbiki zarurî ve lâzım olduğu kabul edilmiştir.

2 - 929 Numaralı Devlet Demiryolları istimplâk kanununun üçüncü maddesinde istimplâk olunacak gayri menkullerin kıymetleri bu demiryolların inşasına ait neşrolunan kavaninin tarihi neşrindeki vergilerine göre hesap edileceği muharrer isede işbu demiryolları ancak mübayaa tarihinden itibaren Devlet Demiryolları ad ve itibar olunduğuna nazaran istimplâk olunacak gayri menkullerin takdiri kıymetlerinde de mübayaa tarihindeki vergilerin esas itihazı lâzım geleceği,

3 - Devletçe inşa edilmekte ve edilecek olan demiryolların güzergâhında istimplâkine lüzum görülen ve fakat bu demiryolların inşasına ait neşrolunan kanunun tarihi neşrinde mevcut olmayıp bilahara yapılmış olan emlâkin takdiri kıymeti; bu emlâkin vergisi yoksa 929 numaralı Devlet Demiryolları istimplâk kanununun üçüncü maddesinin fıkrâi ahresi veçhile emsalinin vergisine göre hesap edileceği ve vergisi varsa bu vergiye göre hesabı lâzım geleceği kabul edilmiş ve ona göre tanzim kılınan fıkrayı tefsiriyeler atıye dercedilmiştir. Dahiliye Encümenine tevdi kılındı.

Nafia Encümeni Reisi	Ma. Mu.	Kâtip	Âza	Âza	Âza			
Samsun	Manisa	Zonguldak	Bilecik	Bitlis	Çanakkale			
Ethem	Osman	Rağıp B.	Asaf B.	İ. Sami	Ziya Gevher			
		bulunmadı	bulunmadı					
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
İçel	İstanbul	Kayseri	Kütahya	Kütahya	Manisa	Samsun	Urfa	Niğde
Hakkı Haydar B.	H. Ferit B.	İbrahim B.	İ. Hakkı	Akif B.	D. Asım	A. Saip B.	Halit B.	
bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı	bulunmadı

Devlet Demiryolları istimplâk kanununun ahiren mübayaa olunan Anadolu ve Mersin - Adana Demiryollarına şamil olup olmadığının ve mezkûr istimplâk kanununun üçüncü maddesinin tefsiri

Devletçe mübayaa edilmiş olan Anadolu, Mersin - Adana Demiryolları mübayaa tarihi olan 12/1/929 dan itibaren Devlet Demiryolları meyanına dahil ve 929 numaralı Devlet Demiryolları istimplâk kanununun ahkâmı mezkûr tarihten itibaren bu hatlara da şamildir.

Mezkûr istimplâk kanununun üçüncü maddesi mucibince mübayaa edilmiş olan bu hatlar ve teferruatı için istimplâkine lüzum görülecek gayri menkullerin takdiri kıymetinde işbu demiryolları mübayaa tarihindeki vergi kıymetleri esas itihaz edilir,

Devletçe inşa edilmekte ve edilecek demiryolları güzergâhında istimlâki lâzım gelen ve fakat bu demiryolların inşasına ait kanunun tarihi neşrinde mevcut olmayıp bilahara yapılmış ve yapılacak olan emlâkin kıymetleri, bu emlâkin vergileri yoksa emsalinin vergisine göre, vergileri konmuş ise bu vergilere göre hesap edilir .

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Karar № 15

Esas № 3/316

15 - II - 1930

Yüksek Reisliğe

10 haziran 926 tarih ve 929 numaralı Devlet Demiryolları istimlâk kanununun tefsirine dair Başvekâleti Celileden mevрут ve encümenimize muhavvel Nafia Vekâleti tezkeresile Nafia Encümeni mazbatası Nafia Vekili Recep Beyefendi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Milletlerin içtimaî ve iktisadî inkişaflarının en mühim amillerinden olan demiryolları vücude getirmek memleketimiz için hayatî bir mesele halini arzetmesine binaen muhtaç olduğumuz demiryolları tesisatı Devlet hidematı umumiyesinin en esaslıları meyanına ithal olunmuş ve bu vazife ve hizmetin bir an evvel ve en sehil vesaitle ifa ve icrası için bütün efradı millete fedakârlık tahmili memnuniyetle karşılanarak bu meyanda en aziz haklarından olan hakkı mülkiyet ve tasarruflarından, mevcut umumî menfaatler dolayisile muayyen bedeli istimlâkin Devletçe tesviyesi suretile feragat esası kabul edilmiş ve bu gibi hissiyat ve esasatı âliyeden mülhem olarak 929 numaralı hususî istimlâk kanunu tedvin olunmuştur.

Ahkâmı umumiyeden ayrılarak ve maruz esbaba istinat ederek demiryolları için hususî istimlâk kaidesi kabul edilmesine nazaran bu usul ve kaidenin mezkûr kanunun tarihi neşrinden evvel imtiyaz mukavelenamelerile şirketler tarafından inşa olunmuş ve mubayaa suretile 12 - 1 - 929 tarihinden itibaren Devlet demiryolları meyanına ithal edilmiş olan Anadolu - Bağdat ve Adana - Mersin demiryolları için lüzum ve ihtiyaç görülecek arazi ve diğer gayri menkulât mübayaasında da tatbikinde umumî menfaat mevcut olacağı şüphesiz görülmüş olduğundan encümenimizce de Nafia Encümeni mütaleatına iştirak edilerek ve bu istimlâk kanununun üçüncü maddesinde vazolunan tarihî neşrindeki vergi kıymeti esası Anadolu-Bağdat Adana-Mersin hatlarının tarihi mubayaasındaki vergi kıymeti ile kabili tevfiğ görüldükçe tanzim olunan tefsir fıkraları aynen kabul edilmiştir.

Yalnız üçüncü fıkra olarak Nafia Encümenince tespit edilen ve Devletçe inşa edilmekte ve edilecek demiryolları güzergâhında o hattın inşası için çıkan kanunun tarihi neşrinde mevcut olmayıp bilâhare hakikî ve hükmi eşhas taraflarından yapılan emlâkin bedeli istimlâkinin sureti tayinine dair olan fıkranın Encümenimizce ihtiyaca kâfi olmadığı anlaşılmış olduğundan bu fıkraya (demiryollar güzergâhında işbu kanunun tarihi neşrinde mevcut olmayıp bilâhare yapılmış) tabirinden sonra (yapılacak) tabiri de ilâve edilmiş ve hakikî rayice göre vergi tahakkuk idarelerince kıymetleri vazedilecek olan bu nevi emlâkin istimlâki halinde hakikî kıymetleri üzerinden bedeli istimlâk tayin edileceği cihetle değer baha ile istimlâk demek olan bu muameleden eshabının mutazarrır olmayacakları derpiş olunmuştur.

Bermucibi havale Bütçe Encümenine tevdi olunur.

Da. En Reisi Na.	Rs. V.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza
Adana	Adana	Balıkesir	Kars	Ankara	Samsun
Hilmi	Hilmi	Fahrettin	Halit	Talat	Avni
Âza	Âza	Âza			
Eskişehir	Malatya	Kars			
Sait	Vasıf	Baha Tali			

Tefsir fıkraları:

1 - Devletçe mubayaa edilmiş olan Anadolu, Mersin - Adana demiryolları mubayaa tarihi olan 12-I-929 dan itibaren Devlet Demiryolları meyanına dahil ve 929 numaralı Devlet Demiryolları istimplâk kanununun ahkâmı mezkûr tarihten itibaren bu hatlara da şamildir.

2 - Mezkûr istimplâk kanununun üçüncü maddesi mucibince mubayaa edilmiş olan bu hatlar ve teferüatı için istimplâkine lüzum görülecek gayri menkullerin takdiri kıymetinde işbu demiryolları mubayaa tarihindeki vergi kıymetleri esas ittihaz edilir.

3 - Devletçe inşa edilmekte ve edilecek demiryolları güzergâhında istimplâki lâzım gelen ve fakat bu demiryollarının inşasına ait kanunun tarihi neşrinde mevcut olmayıp bilâhare yapılmış ve yapılacak olan emlâkin kıymetleri, bu emlâkin vergileri yoksa emsalinin vergisine göre, vergileri konmuş ise bu vergilere göre hesap edilir.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Karar № 38
Esas № 3/316

27 - III - 1930

Yüksek Reisliğe

Devlet Demiryolları ve Limanları kanununun tefsiri hakkında Nafia Vekâletinden yazılan ve Başvekâletten ledettevdi Dahiliye ve Nafia Encümenleri mazbatasile encümeni âlilerine havale buyrulan tezkere ve tefsir fıkrasına dair encümenimizin mütaleası istifsar olunmuştur.

Bu baptaki evrak ile tefsir fıkrası tetkik ve keyfiyet müzakere olundu.

Mezkûr encümenlerin mazbatalarında gösterilen esbabı mucibe Cümhuriyetimizin hukuk ve menafii âliyesine ve bilhassa şimendifer siyasetinin inkişafına pek muvafık görülmüş isede Nafia Encümeninden üç madde üzerine tanzim edilen tefsir fıkrasının ilk iki maddesinin bu husus için mer'i olan kanunun metin ve manasından tefsir suretile istihraç edilemeyeceği ve bu iki madde için ayrıca bir kanun vaz'ı lâzım geleceği ve üçüncü maddenin ise tefsir yolile halli mümkün olacağı neticesine varılmış olmağla arzı keyfiyet olunur efendim.

Ad. En. Rs.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Yozgat	Antalya	Balıkesir	Kocaeli	İzmir	Mardin
<i>M. Fevzi</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>A. Saki</i>	<i>Sadık</i>	<i>Rağıp</i>	<i>Enver</i>	<i>İ. Ferit</i>

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
M. № 83
Esas № 3/316

22 - IV - 1930

Yüksek Reisliğe

Devlet Demiryolları istimplâk kanununun tefsiri hakkındaki Başvekâletin 24 - X - 1929 tarih ve 6/3945 numaralı tezkeresine merbut esbabı mucibe mazbatasile Adliye Encümeninin mazbatası birlikte Nafia Vekili Recep Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Nafia Vekâleti tarafından talep edilen tefsirin istihdaf ettiği maksatlar demir yolların hakikî bir kül olması, yeniden yapılacaklar da olduğu gibi eskiden yapılmış ve Hükümetçe mubayaa

edilmiş bulunanlarda dahi esaslı inşaat ve tadilat icap eylemesi itibarile muhik ve ehemmiyetle telâkkiye şayan görülmüştür.

Ancak Adliye Encümeni tarafından da işaret olunduğu veçhile birinci ve ikinci fıkraların ihtiva ettikleri maksatların tefsirle halli kabil olmadığından tadil cihetine gidilmiş ve daha ziyade vuzuh ve sarahatı temin eylemek üzere üçüncü fıkrada bir hüküm olarak tespit olunmuştur.

Mülkiyet hakkını tahdit ettiği halde zaruret dolayisile kabul olunmuş bulunan istimlâk hükümlerinin normal bir vaziyete geçilinceye kadar muhafaza edilerek bundan sonra kaldırılması encümenimizce mühim bir nokta telâkki olunmaktadır.

Bu hususu temin edici tedbirlerin ittihazı ve kanun hükümlerinin meriyet müddetinin ihtiyaca göre hesap edilerek tayin ve iraesı için bir lâyiha hazırlanmasını temenni ile tanzim kılınan kanun lâyihasını Umumi Heyetin tasvibine arzederiz.

B. En. Rs. İstanbul <i>Fuat</i>	Rs. V. Bursa <i>Muhlis</i>	M. M. Gaziantep <i>Remzi</i>	Aydın Mühendis <i>Mitat</i>	Burdur <i>Vahit</i>	Diyarbakir <i>Rüştü</i>
Erzurum <i>H. Aziz</i>	Elâziz <i>H. Tahsin</i>	Isparta <i>Mükerrem</i>	Konya <i>K. Hüsnü</i>	Maraş <i>İ. Behcet</i>	

Bütçe Encümeninin teklifi

Devlet Demiryolları istimlâk kanununa müzeyyel kanun lâyihası

Madde 1 — 929 numaralı Devlet Demiryolları istimlâk kanununun hükümleri Hükümetçe mübayaaya edilen ve edilecek olan demiryollarına da şamildir.

Madde 2 — Mezkûr istimlâk kanununun üçüncü maddesi mucibince bu hatlar ve teferruatı için istimlâkine lüzum gürülecek gayri menkullerin bedellerini tayinde işbu demiryolların mubayaaları tarihindeki vergiler esas tutulur.

Madde 3 — Devlet Demiryolları gözürgâhında istimlâki lâzım gelen ve fakat bu demir yolların inşasına ait kanunun neşri veya mubayaası tarihinde mevcut olmayıp sonradan yapılmış olan emlakın kıymetleri istimlâk tarihindeki vergilerine göre, vergileri konmamış ise emsallerinin yine istimlâk tarihindeki vergisine göre hesap edilir.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Nafia, Dahiliye, Maliye Vekilleri memurdur.

